

В О Л О Д И М И Р

**БАЛЯДА ПРО
СВЯТОСЛАВА**

О Р Д Е Н

ЛОНДОН

1965

ВОЛОДИМИР
БАЛЯДА ПРО
СВЯТОСЛАВА

W O L H O D Y M Y R

**THE BALLAD ABOUT SVYATOSLAV
SON OF IHOR**

(Poetry in Ukrainian language)

В О Л О Д И М И Р

**БАЛЯДА ПРО
СВЯТОСЛАВА**

T H E O R D E R

LONDON

1965

О Р Д Е Н

ЛОНДОН

1965

З А С П І В

О, внуку Велеса, Бояне!
Дай мені, волхве великий,
Віщої сили частину!
Благослови оцю пісню, —
Билину про бої й походи
Святослава Хороброго,
Сина Ігоря!
Щоб почули браття в цій пісн
Не тільки про брань небувалу,
Про бої і облоги прадавні,
Але про тайну душі незбагненну,
Про таїнство Слави Святої
Духа Великого
України Старої.

Широко вже ширяла слава
Про походи полків Святослава,
Що землі збирав,
Твердині ворогів винищував,
В'ятичів визволив,
Народи приєднував
І землі збирав соборні
України Соборної.

Вже Біла Вежа лежала у грусах,
Вже в'ятичі наново з'єдналися
Із Києвом Золототеремним,
Вже ясетинці і касоги,
Про приязнь і дружбу із князями Руси
Своїх предків, сколотів хоробрих, пам'ятаючи,
До Києва Великого приєдналися,

З друкарні Української Видавничої Спілки в Лондоні.

Printed in United Kingdom by "Ukrainian Publishers Ltd."
200 Liverpool Rd., London, N.1. Tel.: NORTH 6266/7

Як цар ромеїв прегордий,
Новою силою Святослава затривожений,
Затію прехитру затіяв
І золотом пребагатим
Заманював Святослава
До Болгарії на пастку погубну,
На згубу Святослава,
На рабство русичів і Руси.

На київських горах високих,
В теремах світлих і красних
Стелили послове ромейські
Парчі й поволоки пребагаті,
Але віщий дух Святослава
Узнав ворога серцем віщим.

І не глянув Святослав на золото,
І погордив дорогими парчами,
І амфорами розмальованими,
А прийняв ласкаво
Тільки меч гартований
Від імператора ромеїв.

Рече Святослав:

«Тільки той меч
Є милий серцю воїна,
Що його переможений ворог
Як данину й дарунок складає.
Скажіть цареві ромеїв,
Що я буду боротися
З ворогом нашим кождим
Та не за велич царства ромеїв
А за волю від рабства,
А за Славу Руської Зброї,
І за Велич Руси Святої
Дотепер непереможної».

І покотилися його слова
Наче бистрії ріки
Зовом премогучим
По землях найдальших
України широкої.

І мов ріки до моря
Хвилями буйними
Напливали у потоках бурхливих
Сили синів старих племен України
До Києва-города княжого.
І залили його немов повінь буйна,
Що Княжу Гору заливає,
Сили й потуги безмірні,
Святославові воїни вірні.

О, внуку Велеса Бояне!
Натхни правнуків пречисленних,
Нехай буйність і вірність
Героїв Святослава
По віки вічні в піснях прославляють!

ПОХІД ДНІПРОМ

Стелиться синій Дніпро,
Далеку дорогу простеляє
Своєму синові Святославові, —
Широкі шляхи розкриває
Русичам до Руського Моря.

Бавляться весла білою піною.
Це не стада білих лебедів
Лопочуть крилами буйними, —
Це лодії вітрилами білими
З вітром ведуть розговори.

Це не сонце в Дніпрі купається
І іскри сипле сріблесті, —
Це тисячі шоломів,
Мільйони кільцяток у броні
Блискать жемчугами стобарвними.

Радіє Дніпро, леліє
І хвилі здіймає охоче
Любовно леліє лодії внуків
І вдоволений ними буркоче:

Бо це вдале потомство дорідне,
Це унуки й сини його рідні.

ПОХІД СТЕПОМ

Стелиться степ стодорогами.
Тирси у росах іскристих
Цілюють перси коням,
Цілюють чоботи гридням
У міцних стременах.
Степи стають шляхом широким,
Гридням і воям хоробрим
Славу стелять далеку.
Гордо тупотіли коні,
Вдихували ніздрями
Степи широкі перед ними,
Країни далекі перед ними.
Тупотіли твердо копитами, —
Це бо двигнулася Руська Земля
До походу далекого.

Летить гніздо хоробре
Стадами тисячними,
Ключами орлиними, —
Ключами воевод і воїв,
Крилами знамен окрилене,
Віє вітер вітрилами, —
А думка їх летить
Скоріше від соколів, —
Вірна думка гриднів і воїв, —
Буйних соколів степових
Руси Великої,
України старої.

Земля дрижить,
Як дівчина в бурхливих обіймах, —

Земля дуднить,
Як бубни бойові
Під полками буйними
Святослава, князя хороброго.

Високо орел височить
До сонця злітає,
Лицарям путь показує, —
Шлях до слави високої
Лицарям Святослава.

Високий орел степовий, —
Святослава Дух Превисокий.

СОН У СТЕПУ

Зоріло небо зорями золотими,
Іскрилося небо смарагдами.

Але більше було воїв на землі
Ніж зір у небі, —
Воїнів усіх племен руських,
Руси князя Святослава.
Іскрилося небо сотнями тисяч
А місяць князь над ними,
Іскрилися очі від зір ясніше:
Князь Святослав між ними.

Клав лицар голову на кінське сідл
І дихав степом широким, —

Клав лицар голову на груди брата
І дихав любов'ю до брата.
Покотом спали брат біля брата
І снівся їм сон великий
Про Славу Святослава.
Дивились предки очима зір
На Руси синів м'язистих, —
Раділи предки очима зір
Із сили, що дрімала в їх ядрах.
Благословили предки вічними очима
Плем'янисті племена
У полках преславних,
У поході Святослава.

Дихали глибоко груди гриднів.
Дише земля під ними.
Снилися сни тисячам воїв,
Снила земля під ними.

РАННЯ МОЛИТВА

А як сонце золотисте
Знялося над виднозором,
Тоді загоріло жертвоне вогнище.

Тоді Святослав Князь
Вклонився Вічному Вогневі.

А воно на його шоломі засяяло
Полум'ям вогнистим.

Золотом вкрило
Його лице одверте,
Мужне і хоробре
Із вусами золотими.
Тоді статуя Перуна Переможнього
Життям живим заграла
В його обличчі об'явлена.

А вої глянули на нього
І Перуна самого
Вогнистоволосого,
Золотовусого,
Володаря Владик небесних
Побачили, —
Володаря Святої Слави
В суворому обличчі Святослава.

І тоді степ
Загудів у вічність могутче:
Слава Князеві Святославові!

Тоді очі його і уста
Заясніли радістю,
А синь у його очах
Була ласкавішою
Від синяви глибоких небес.

Він руку підніс немов до наказу
І мовив молитву велику:

«Слава тобі Перуне,
Князю над землями і Богами,
Слава тобі!
Що мужність сотворив
Моїх воїв,
Що живеш у душах гриднів
Вірністю вічною,
Що в м'язах і тілі їх горши

Вогнем вічним, —
Із крові поляглих
Встаєш все новим сонцем
Вічного Вогню,
Таємного і Святого!

Слава тобі Перуне,
Що твоїм вогнем живе сонце.
Нехай так ясно і могутче
Як сьогодні
І як Сонце Вічне
Засяє слава твоїх синів
І Руси Вічної!
Ти, що живеш у просторах
І твориш Вічну Боротьбу,
Дай нам перемогу!
Гострий удар нашим мечам,
Пружність м'язам воїв,
Налий вогню до нашої крові.
Хай буде боротьба
Як буря непоборна
Нашим боям переможним!
Слава Тобі, Перуне,
Боже Перемоги!»

А глянули хоробрі
На обличчя Князя,
Що стало їм миліше за сонце,
І застигли зачаровані молитвою.

Поки славний лицар Боеслав
Не підняв свій меч до наказу,
А за ним усе лицарство
Загуло зовом роздзвоненим.
Мечами об щити дзвонили
І степ цілий
Дзвонами стоголосими загудів
Визовом вічності:

Слава Князеві Святославові!
Перунові Вічна Слава!

ВИРУШИВ ПОХІД

Ще той гомін бринів у їх вухах,
Як заіржали до походу коні.
Ще бряжчали кольчуги,
Скрипіли шкіри у бронях,
Дзвонили мечі і стремена,
Як гридні широкогруді
Як коні рвучкі і рвійні
Рвалися в степ до походу, —
Булані, золотогориві
Русичі русяві,
І карі як карі коні,
І золоті як лан достиглий,
Гридні і коні широкогруді
Щитами і шоломами до сонця засіяли
І шлях широкий розкрили.

Гридні і воїни Руси преславної,
Міцні як стада буйтурів,
Бистролетні як стада соколів,
Натхненні як стада орлів,
А вірні як вої Святослава,
Бо не має вірніших на світі
Тільки в небесах Перунових.

Ще гомін ранку бринів у їх вухах,
Як коні степ розколисали,

Так довго, так мило, так довго
Як мати колисала.
Розколисалися тирси
Колисанням безконечним.

Так широко їх серце
Розколисалося.

ДУХ СВЯТОСЛАВА

Розколисалося серце Святослава
Думою далекокрилою,
А ще бриніла в серці молитва
Висококрила.

Нема кінця блакитам.
Безмежна є блакить
Над нами і у нас,
Безмежні світи Перунові
Над нами і у нас.

Тоді тіло його
До коня приросло,
А постать просто
У далеч дивилася,
А душа покинула тіло
І в орла перемінилася.

Злетіла орлом високо,
Обняла зором одиноким
І Дніпро-Вурустану,
І гори і степи безконечні.

Аж до моря Руського,
Аж до города Візантійського.

А всі землі і ріки
І гори і море
Походами препотужніми
Розколисалися хвилями моря.

А піднявся орел аж до сонця
І в здивуванні побачив,
Як за воями його хоробрими
Віки і століття,
Племена і народи
В одному поході
Морем розколисалися.

Це не війсьکو його валами морськими
По степах широких колисалося, —
Це лицарі Ігоря,
Це гридні Олега,
Це вершники Вогнемира,
Це воїни Борегоста
Пливуть у віках
Бойовими походами
І колишуться степами
І морськими валами
І горами заморськими
І б'ються зі сколотами,
З легіонерами Траяна,
З дикими готами,
З гунами і аварами,
Хозарами, печенігами,
А все з ворогом найгрізнішим,
Ромеем світозагарбницьким,
Що до нього пливе століттями
Пшениця і мід і шкіра,
Невільники і шкіра,
Ріками і морем раби сивоокі,

Міцнораменні, міцноногі,
Шнуррами за шию пов'язані,
Кайданами заковані,
Раби із руських земель
Годують гордість Візантії.
Ведуть рабів століттями
До Ольвії і Пантикапеї,
Пливуть морем раби
На велич ромеїв
Із розсіяних земель
Із земель руських розсіяних,
Що свій дурман самодурманний
Грецьким вином запивають,
Грецьким барахлом утішаються
А єдиного Великого Князя
Для всіх земель всепростірних не мають.

Високо, високо орел ширяє,
Високими б'є блакить просторів.
Очима сизими і віщими міряє простори
І час йому послушний
Пристанув для нього у леті шаленому.

Тоді глянує сокіл
На степи широкі,
Що під крилами колисалися
І побачив, як його вої хоробрі
Із минулих часів немов із моря виринають.

І отворилися його очі
Немов блакить глибока
І побачив дива невидимі:

Бо скільки сяйва було
На мечях і шоломах лицарських, —
Бо скільки сонця було
В їх обличчях і вусах мужніх,
Стільки сонця і стільки сяйва було

В їхніх серцях вірних і лицарських.
І сонце високе і блакить небесна
Із очей їх і грудей сіяла,
Із хоробрих грудей
Гриднів Святослава,
Що вирушили вірні у бої далекі
За Славу Святу Святослава.

І тоді він гаряче запрагнув
Вернутися душею до тіла,
До воїнів своїх хоробрих,
Щоб вести їх до походів,
Яких земля не знала,
Яких земля не знала.

ДУМА ПРО БОЛГАРСЬКИЙ ПОХІД

Довго, довго Руське море грало,
Хвилі буйні підіймало,
Високі вали котило,
Лодії з насадами гойдало,
Боротьбу любило,
Боротьбу вітало.

Довго довго Дунай мріяв,
Для брата Дніпра любов лелівав.
Що нині він сам
Великого князя Святослава
І копу тисяч воїнів хоробрих
На хвилях своїх лелівав.
Довго і гордо Дунай широкий мріяв.
Славу Нової Землі лелівав.

Одні болгари вітали боями,
А другі болгари отвирали брами,
Одні вже були душею в неволі,
Візантії гордої рабами,
А другі були русичам братами,
І полюбили воїнів Святослава,
Старої віри братів їх у славі.

І були там бої і були там свята,
І заки Хорс возом своїм вогненным
Небеса довкруги об'їхав,
То вже болгари князеві Святославові
Копу і двадцять городів славних
Отворили, брами відкрили
І воїв Святослава
Святами гучними вітали.
Відрікалися неволі візантійської
І з русичами навіки браталися.

А таких подвигів не бувало,
А такого свята не видали,
Копу славних городів і двадцять
Воїнство Святослава зайняло.
Така слава ще не сіяла.

Тоді зловисний цар Візантії
Від шпівонів теє зачуває,
Що його зловісні затії
Проти нього самого звертаються,
Бо війська і полки Святослава
Не марніли у битвах кривавих,
А зростали в потугу і славу.

Тоді цар зловисний
Посланців у всі землі розсилає,
Щедро золото розкидає,
Печенігів на Київ насилає,

Зрадливі вісти пускає
Болгар бунтує,
Береги Руського моря бунтує,
Готує згубу зрадливу
І з легіонами своїми,
Двома копами тисяч важкозбройних,
На згубу Святослава виступає,
Рабство всій Русі готує.
Рабство всій Русі готує.

Чорними круками
Чорні вістки налітають,
Що гине Київ, без князя пропадає,
Чорні орди печенігів
Чавлять Київ чорною смертю.

Тоді Святослав у нічку темну
Чорним орлом у Київ перелітає,
Город рятує від напасти печенігів,
Творить суди і лад привертає,
А вже на третій місяць,
Раннім ранком
Білим лебедем Дунай перепливає,
Дунай перепливає
І золотим орлом
До війська свого злітає.

Б И Т В А

Вже армії ромеїв закрили виднозор,
Закуті в броню залізну,
В панцирі грізні,
Полчища неперечислимі
Гордих наемників,
Рабів Візантії,
Що назвали себе «безсмертними»,
Бо мали броню залізну.

А зударитися в цій раті, —
Не русичам і не ромеям, —
Це два світи і дві правди, —
Тут під Деревустром,
В боротьбі всесвітній зударяться.

Це не везжі важкі
Під твердині муровані підсуваються, —
Це полчища вершників важкозбройних
На груди гриднів руських наступаютъ.

На камінь закам'янілі,
Грудьми і щитами спряглися
І мур від твердині твердіший
Мужі Святослава змурували.

Гнали коні ошалілі,
Горді ромеї озвірілі,
Але лави русичів не вгинались,
Кінцями копій коней зустрічали,
Стрілами їх влучали.
Ставали дуба коні ошалілі,
Падали в прірву ромеї озвірілі.

Мечі з мечами,
Щити з щитами,
Очі з очами,
Блиски правди безстрашні
Вдаряли в лють розлючену, —
Блиски віри в вітчизну
Вдаряли в серце вороже,
Вгинали щити
І в'янули руки ворожі,
А руські мечі рубали ромеїв.

Падали ромеї під силою ударів,
Не оборонила їх «безсмертна» броня.
А русичі безсмертність у серцях відчули.

Ставали дуба здичілі коні,
Виростали гори із трупів,
А гострі копії русичів
Пробивали панцері ромеїв,
Важка зброя до землі їх давила
І гори трупів зростали як гори.

Рубали мечі голови з плечей,
Гордих ромеїв рубали,
Аж страх напав на ромеїв насмних,
Такої сили вони не видали,
Такої віри у грудях не знали,
Такої вірності груднів.

Виростали гори з трупів ромеїв
Всі землі руські наступали хоробро.

Це не гуркіт громів у горах, —
Це гул і галас і гомін бою
Гримів грізніше від бурі.

Ні це не буря, не рокіт громів!
Такої бурі не було!

Тут кожний воїн і кожний гридень
Був бурею і був громом.
Як довгі гори тягнуться лави,
Не видно ніде виднозору,
Бій безконечний,
Бій спокоївичний,
Бій необнятий,
Ввесь світ став боем,
А бій всесвітом,
А кожде серце світом,
А кожде серце боем:
Гридня серце хоробре.

ВІЗАНТІЯ

Завила гієна
В грудях царя Цимісхія.
Наказує в ніч наступати,
Витискати полки Святослава
До плавнів і багон зрадливих,
Як здавна був затіяв.
Мов злодії лукаві,
Злочинці безчестиві
Нічну різню розпочали,
Наємники Цимісхія.

Завили гієни,
Застогнали шакали,
Ніч грозою стогнала,
Гієнами пустинними,
Раною кривавою
По багнах окаянних

*Зміями сичала,
Вила і вила.*

*Візантія величава,
Візантія кривава,
Візантія лукава.*

СЛОВО СВЯТОСЛАВА

*Рано в ранці перед світом
Рече Святослав,
Син Ігоря,
Золоте слово
До воїнів вірних
І до Руси всієї.*

*«Браття і дружино!
Гридні любими,
Воїни вірні!
Вже вороги з усіх сторін наступають,
І від Дунаю і від Моря
Нас оточують.
Якщо із соромом завернемо
Пропаде Слава
Непереможної Зброї Русичів,
Що як світло сонця чисте
Сіятиме по віки над світом.
Не покриємо цієї слави
Ганьбою сорому
І не втечемо від лукавих ромеїв,
Що нашого рабства прагнуть.»*

*Бо віримо вірою предків,
Що хто соромно втече із бою,
Буде рабом на землі
І рабом у підземеллі
Ворогові служити.
І сором власний без кінця
Буде йому карою
За страх нікчемний.*

*А воїни хоробрі
Сорому не знають
І по смерті служить їм Слава
В небесах Перунових,
Де всі славні воїни перебувають
І там у радості живуть
І наново на землі
Воїнами вільними родяться.*

*То ж не посоромимо
Землі Руської,
Не зрадімо Слави,
Що вірна ішла усюди
Перед Руською Зброєю,
Поза нею і перед нею
Народи і племена приєднувала
До Руси Великої.*

*Боротися буду з вами
І попереду вас,
Щоб голову зложити
За Славу Святу і віру предків.*

*А коли поляжу,
Ви самі дбайте
За голови ваші!»*

Тоді загомоніли воїни вірні:

»Де ти, князю, голову зложии,
Там і ми свої голови положимо,
А не посоромимо Землі Руської
І рабами не будемо!«

І залунав цей зов
Гомоном зброї:
Слава Князеві Святославові!
Слава Руській Зброї!
Перунові Вічна Слава!

І цей зов залунав,
Аж гори задрижали,
І серця ромеїв задрижали
Під панцерами залізними.

БІЙ БЕЗКОНЕЧНИЙ

Триває бій безконечний,
А над бурею сірохмарною,
Над темними зливами стріл,
Над дощами списів ворожих,
То не сонце сіяє над сірим світом, —
То Святослав на білому коні,
У шоломі золотому
Над бурею бою сіяє.

То не сині блискавиці
Стріляють громами, —
То синій меч Святослава
Рубає ворожі голови.

Його вої
Поперед нього виступають,
Щитами і грудьми,
Серцем і життям
Заступають князя
І в блисках його синіх очей
За Русь і волю вмирають,
Щоб рабами не бути,
Щоб рабами не бути.

Тоді знову його тіло
З конем зростається,
Воює гостро з ромеями,
А натхнення найвище
Душу з грудей вириває
І віщий дух
Орлом золотим
Рветься до небес найвищих.

Над босм безконечним,
Сине натхнення безбережне.

Розколилися лави русичів
Натиском непереможним,
А зов до волі і величі
Тисне їх груди
Натиском бурі
І рвуться вої на смерть
Немов на радість найвищу,
І рвуться герої на бій,
Як повінь весняних потоків,
І рвуться до перемоги,
Як стріли сонця у темінь,
Аж заламалися лави ромеїв.

І в безладі втікають
До таборів Цимісхія розлюченого,
А русичі тиснуть як буря в горах,

Котяться громи,
Гомін перемоги.

Смокче серце Цимісхія
Змія сорому зловісного,
Він не розуміє смерти.

А Святослав хоробрий
Тілом до коня приростає,
Владно меч простягає
До табору Цимісхія,
А віщий його дух
Вирвався з грудей
Орлом золотим
До небес найвищих
І молиться:

»Слава тобі, Перуне,
Що Русь сотворив великою,
Що велить і волю
Поклав у груди груднів,
Вірність і мудрість
У груди воевод!
Слава тобі,
Що сотворив дружність,
Ти що живеш
У світотворчій силі дружини героїв,
У сотнях тисяч воїв,
Вічно живеш єдиний,
Як вірна міць,
Що творить світ
Вічним боем
Святої Слави!

Нема кінця блакитам,
Ні небесам безмежним
І наші душі безсмертні
У блакиті блаженному

Живуть з тобою і в тобі.
Слава тобі, Володарю
Світотворчої сили героїв!«

А в низу гриміли удари,
А внизу вгиналися броні,
Гнула гординя ромеїв,
Дзвонили дзвони ударів
По щитах кованих залізом,
І »Слава!« гриміла
Над буревійним боем, . . .

Зупинився час у просторі,
І зором орла золотого
У здивуванні життя найвищому
Побачив диво безмірне:

»Бути цій боротьбі
Довгими віками!
Бути цій боротьбі
Довгими віками!
Вмирають і родяться вої,
Вільні герої з небес
І раби з підземелля, —
І на всіх землях широких
У боротьбі всесвітній
Ще довго потуги підземні
Перемагають,
Аж ясні його герої
Світ новий сотворять,
Лад новий сотворять
Із блакиті безмежної,
Із світла сонця,
Із Слави Золотої!«

І бачить він, —
Деся там на долі
До насаду на лодії

Принесе йому гордий Цимісхій, —
 Як дарунок покори, —
 Меч і щит імператора ромеїв, —
 На славу Руської Зброї, —
 Але в злобі безмежній
 Смертельну затию затіє
 За владу над світом, —
 За владу над світом, —

Але віщий дух Святослава
 Ширяв уже в просторах,
 Орлом золотим
 У небесах Перунових,
 До нових боїв готовий,
 Непереможений, вірний дух
 Князя Святої Слави!

З М І С Т

	Стор.
ЗАСПІВ	5
ПОХІД ДНІПРОМ	8
ПОХІД СТЕПОМ	9
СОН У СТЕПУ	10
РАННЯ МОЛИТВА	11
ВИРУШИВ ПОХІД	14
ДУХ СВЯТОСЛАВА	15
ДУМА ПРО БОЛГАРСЬКИЙ ПОХІД	18
БИТВА	21
ВІЗАНТІЯ	23
СЛОВО СВЯТОСЛАВА	24
БІЙ БЕЗКОНЕЧНИЙ	26

Бібліографічні нотатки:

Фрагменти *»Баллади про Святослава«* були друковані вперше у *»Визвольному Шляху«* ч. 3 (205) за березень 1965.

Деякі ідеологічно-світоглядні праці автора:

»У 1000-ліття подвигів Святослава Завойовника«, »Визвольний Шлях« Кн. 2 (204) за лютий, 1965.

»Про Перуна Знання Таємне«, Орден, Авгсбург, (цикло-стиль).

»Священний героїзм«, друге видання, Лондон, Орден, 1964.

»Тризуб«, Орден (друге видання).

»Прапор України«, Орден (циклостилеве видання).

»Слово про похід Ігоря«, переклад із староукраїнської мови. Орден, 1958 (циклостиль).

»Етичні, соціологічні і педагогічні погляди Сковороди«, Орден, Лондон, 1959 (циклостиль).

»Місія українського народу«, »Нова епоха« ч. 2. Вересень, 1945.

»Проблема української віри«, »Орден«, ч. 6, 1946.

»Дух Народу«, »Орден«, ч. 5, 1946.

»Ренесанс панарійської думки«, Науково-Літературознавчий збірник *»Світання«,* ч. 2, 1946.

